

Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen 2019-08-29
Ingela Jönsson
Tfn: 063-14 77 62
E-post:

HSN/666/2019

Svar på motion från Elin Hoffner om rätten till sexuell hälsa genom beskrivning av regionens pågående arbete

Sexuell hälsa inom cancervården

Regionen har i flera år arbetat med frågan utifrån intentionerna att implementera det nationella vårdprogrammet för cancerrehabilitering <https://www.cancercentrum.se/globalassets/vara-uppdrag/rehabilitering-palliativ-varld/vardprogram/nationellt-varldprogram-cancerrehabilitering.pdf> i vilket sexuell hälsa ingår (s 42).

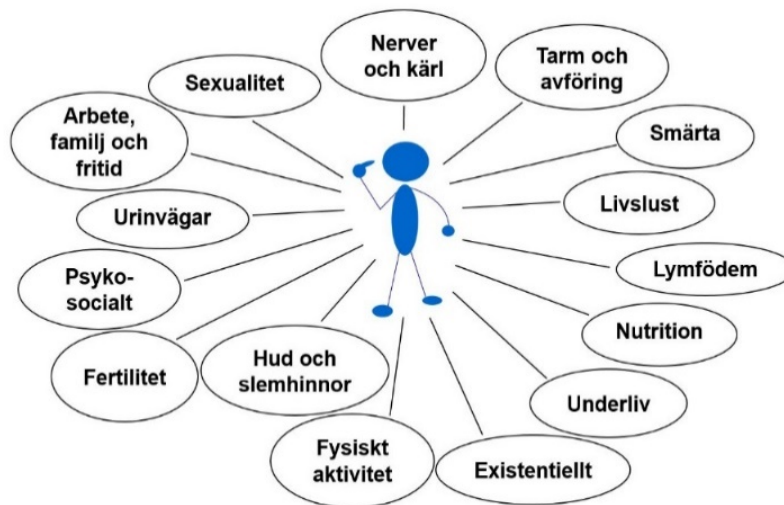
Hälso- och sjukvårdsdirektörens ledningsgrupp beslutade före sommaren 2019 att ett cancerrehabiliteringsteam ska etableras, genom omfördelning av resurser, men delvis med stimulansmedel initialt. I teamet kommer person med fördjupad kunskap i sexuell hälsa att ingå.

Regionen har genom ett sjukvårdsregionalt samarbete finansierat att två medarbetare genomfört en kurs med sexologisk inriktning. I den lokala cancerplanen 2019-2021 finns mål uppsatt för att utarbeta en regiongemensam rutin för hur denna kompetens ska användas i verksamheterna och hur kontakt tas med kompetens för sexuell hälsa för de patienter och närstående som är i behov av detta. Rutinen ska enligt målen vara klar senast 2020 men arbetet kommer att påbörjas under hösten.

Ett sjukvårdsregionalt samarbete kring bäckenrehabilitering finns och regionen deltar. Arbetssättet bygger på att patientens rehabiliteringsbehov bedöms var sjätte månad eller oftare av kontaktsjuksköterska. Bedömningen ingår i kontaktsjuksköterskans uppdrag. För bedömning används sceening-instrumentet *Distresstermometern o/e Hälsoskattning*. Dokumentation sker i *Min vårdplan* och patienten erbjuds sedan rehabiliteringsinsatser enligt den [nivåstrukturering](#) som gjorts i norra sjukvårdsregionen.

MDK-rehab - När besvären behöver bedömas och insatserna planeras av ett multiprofessionellt team ska patienten remitteras till multidisciplinär konferens (MDK-rehab). Detta gäller även när resurser och/eller kompetens saknas i det lokala rehabiliteringsnätverket. En regional rehabiliteringskoordinator har i uppdrag att planera och ansvara för MDK-rehab. I uppdraget ingår även fortsatt arbete med att inventera vilka kompetenser som behöver förstärkas, främja cancerrehabilitering i samråd med processledarna samt att samverka med de lokala nätverken. Funktionen är förlagd till Cancercentrum, Norrlands universitetssjukhus i Umeå.

Detta är komponenterna i cancerrehabilitering, där sexualitet ingår:

Sexuell hälsa inom folkhälsoområdet

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är en av hälsans bestämningsfaktorer som har betydelse för varje människas självkänsla, nära relationer och välbefinnande oavsett ålder, funktionsförmåga, kön, könsidentitet eller könsuttryck. Det är en självklar del av människors allmänna hälsa. Alla människor har rätt till en trygg och säker sexualitet fri från alla former av diskriminering, hot, tvång och våld.

Region Jämtland Härjedalen arbetar främjande och förebyggande inom området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i samverkan med både interna och externa aktörer.

Regionen har en välfungerande regional samverkan med övriga regioner i norr genom Kunskapsnätverket SRHR Norr där det bedrivs gemensamma projekt för att utveckla det främjande och förebyggande arbetet inom SRHR-området i respektive region. Arbetet har en period fokuserat främst på unga/unga vuxna/nyanlända men nu planeras att lägga ett större fokus på sexuell hälsa i det patientinriktade arbetet inom hälso- och sjukvården. SRHR-frågorna har bl.a. tagit en plats i HFS-nätverket (Nätverket Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård) som ger oss större möjligheter även till nationellt utbyte inom SRHR-området.

Under 2018 erbjöds regionens medarbetare fortbildning i att samtala med patienter om sexualitet med RFSU som utbildande aktör.

Under hösten 2019 startar en HBTQ-utbildning med två av regionens verksamheter för ökad HBTQ-kunskap och förbättrat bemötande.

Regiondirektören har fastställt en Övergripande Handlingsplan för Region Jämtland Härjedalen gällande sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2017-2021

Vad är SRHR?

Sexuell och reproduktiv hälsa innebär fysiskt, känslomässigt, psykiskt och socialt välbefinnande i förhållande till alla aspekter av sexualitet och reproduktion. Det är alltså inte bara avsaknad av sjukdom, dysfunktion eller skada.

Alla har rätt att fatta beslut om sina egna kroppar och ha tillgång till hälso- och sjukvård och andra hälsofrämjande insatser. För att uppnå sexuell och reproduktiv hälsa krävs att alla har rätt att:

- respekteras i sin kroppsliga integritet, sitt privatliv och sitt personliga självbestämmande
- fritt få definiera sin egen sexualitet, inklusive sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck
- avgöra om och när en vill vara sexuellt aktiv
- välja sina sexualpartners
- ha säkra och njutbara sexuella upplevelser
- välja om, när och med vem äktenskap ska ingås
- avgöra om, när och hur en vill ha barn och hur många barn en vill ha
- under hela livet ha tillgång till information, resurser, tjänster och det stöd som krävs för att uppnå det ovanstående, utan risk för diskriminering, tvång, utnyttjade och våld.

(Guttmacher-Lancet-kommissionens definition av SRHR)